

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

NUTARIMAS

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS SUSIRINKIMŲ ĮSTATYMO NR. I-317 2 IR
7 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO ĮSTATYMO PROJEKTO
NR. XIVP-766, LIETUVOS RESPUBLIKOS SUSIRINKIMŲ ĮSTATYMO NR. I-317 6,
7 IR 12 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-819 IR
LIETUVOS RESPUBLIKOS SUSIRINKIMŲ ĮSTATYMO NR. I-317 6,
7 STRAIPSNIŲ IR II SKYRIAUS PAVADINIMO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO NR. XIVP-1328**

2022 m. Nr.
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo statuto 138 straipsnio 3 dalimi ir atsižvelgdama į Lietuvos Respublikos Seimo valdybos 2022 m. balandžio 7 d. sprendimo Nr. SV-S-449 „Dėl įstatymų projektų išvadų“ 1.2, 1.3 ir 1.11 papunkčius, Lietuvos Respublikos Vyriausybė n u t a r i a:

1. Iš esmės pritarti Lietuvos Respublikos susirinkimų įstatymo Nr. I-317 6, 7 straipsnių ir II skyriaus pavadinimo pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-1328 (toliau – Įstatymo projektas Nr. XIVP-1328), tačiau pasiūlyti Lietuvos Respublikos Seimui jį tobulinti, atsižvelgiant į šias pastabas ir pasiūlymus:

1.1. Įstatymo projektu Nr. XIVP-1328 keičiamoje Lietuvos Respublikos susirinkimų įstatymo (toliau – Įstatymas) 6 straipsnio 2 dalyje siūloma nustatyti susirinkimo organizatoriams ne trumpesnę kaip 15 darbo dienų terminą iki numatytos susirinkimo, kuriame dalyvaus daugiau kaip 15 žmonių, dienos pateikti savivaldybės administracijos direktoriui ar jį pavaduojančiam asmeniui pranešimą apie organizuojamą susirinkimą. Siūlomas pakeitimas yra perteklinis, nes šiuo metu Įstatyme nustatytas ne trumpesnis kaip 5 darbo dienų terminas neužkerta kelio asmenims pranešimą pateikti ir anksčiau, t. y. prieš 15 ar daugiau darbo dienų. Be to, ypač greitai besikeičianti geopolitinė situacija ar kitokia įtampa visuomenėje skatina asmenis kuo greičiau sureaguoti ir susirinkimų būdu išreikšti savo poziciją rūpimais klausimais. Ilgesnio nei 5 darbo dienų termino pranešimui apie planuojamą susirinkimą nustatymas apribotų asmenų teisę laiku ir greitai įgyvendinti nacionaliniais bei tarptautiniais teisės aktais laiduojamą susirinkimų laisvę. Siekiant užtikrinti, kad veiksmingo naudojimosi susirinkimų laisve principas nebūtų pažeistas, siūlytina atsisakyti Įstatymo 6 straipsnio 2 dalies pakeitimo.

1.2. Įstatymo projektu Nr. XIVP-1328 keičiamoje Įstatymo 7 straipsnio 7 dalyje nurodoma, kad šioje dalyje nurodyti skundai turi būti išnagrinėti per 72 valandas nuo skundo gavimo atitinkamame teisme dienos. Pažymėtina, kad siūlomas teisinis reguliavimas užkirstų kelią efektyviai pasinaudoti Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo (toliau – ABTĮ) 33 straipsnio 1 dalyje ir 138 straipsnio 2 dalyje numatyto skundo (prašymo, pareiškimo) trūkumų šalinimo institutu ir atlikti kitus parengiamuosius teismo darbus, todėl galėtų susiklostyti situacija, kai minėtas terminas būtų praleistas. Siekiant užtikrinti realias teismo galimybes išnagrinėti skundus per nustatytą terminą, taip pat, atsižvelgiant į galiojančiuose įstatymuose įtvirtintas analogiškas nuostatas (pvz., Lietuvos Respublikos

įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 117 straipsnio 2 dalis), siūlytina Įstatymo projekte Nr. XIVP-1328 numatyti, kad šis terminas skaičiuojamas nuo atitinkamo skundo priėmimo teisme dienos. Atitinkamai, jei Įstatyme būtų nustatytas sutrumpintas skundo nagrinėjimo terminas, siūlytina numatyti galimybę apeliacinės instancijos teismui savo nuožiūra nustatyti terminą dėl atsiliepimo į apeliacinį skundą pateikimo, nes priešingu atveju galiotų bendrosios ABTĮ nuostatos, numatančios, kad atsiliepimas į apeliacinį skundą pateikiamas per 14 kalendorinių dienų (ABTĮ 139 straipsnio 2 dalis) ir būtų itin sudėtinga užtikrinti proceso šalių lygiateisiškumo bei rungtyniškumo principų įgyvendinimą šios kategorijos bylose, siekiant, kad galutinis teismo sprendimas būtų priimtas dar iki numatomos susirinkimo datos.

1.3. Įstatymo projekto Nr. XIVP-1328 4 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad savivaldybių administracijų direktoriai iki 2022 m. gruodžio 30 d. turės priimti šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus. Šiuo metu galiojančio Įstatymo 7 straipsnyje yra numatyta pranešimo apie organizuojamą susirinkimą nagrinėjimo, derinimo tvarka ir terminai bei apskundimo tvarka, tačiau jame (kaip ir kituose Įstatymo straipsniuose) nėra nustatyta, kad toks nagrinėjimas, derinimas vykdomas savivaldybės administracijos direktoriaus nustatyta tvarka. Atsižvelgus į tai ir vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 7 punkte įtvirtintu teisėkūros sistemiškumo principu, siūlytina Įstatymo projekto 4 straipsnio 3 dalies atsisakyti.

2. Nepritarti Lietuvos Respublikos susirinkimų įstatymo Nr. I-317 2 ir 7 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymo projektui Nr. XIVP-766 (toliau – Įstatymo projektas Nr. XIVP-766) ir Lietuvos Respublikos susirinkimų įstatymo Nr. I-317 6, 7 ir 12 straipsnių pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIVP-819 (toliau – Įstatymo projektas Nr. XIVP-819) dėl šių priežasčių:

2.1. Įstatymo projektu Nr. XIVP-766 į susirinkimų organizavimo procesą siūloma įtraukti įstatymų leidžiamosios ir vykdomosios valdžios institucijų kanceliarijų atstovus, o šių pakeitimų pagrindinis tikslas, kaip nurodyta aiškinamajame rašte, siekti išvengti neramumų, agresijos ir riaušių. Siūlomi pakeitimai vertintini kaip pertekliniai galiojančio teisinio reguliavimo atžvilgiu ir neatitinkantys Teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 6 ir 7 punktuose įtvirtintų teisėkūros aiškumo ir sistemiškumo principų. Įstatymo 4 straipsnio 3 dalis nustato atstumus, kurių reikia laikytis susirinkimų metu, ne tik nuo Lietuvos Respublikos Seimo, Respublikos Prezidento kanceliarijos, Lietuvos Respublikos Vyriausybės, bet ir nuo teismų, kitų valstybės valdžios ir valdymo įstaigų, užsienio diplomatinėjų atstovybių, savivaldybių, Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamento sistemos, policijos, prokuratūros, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos, Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministerijos įstaigų ir kitų krašto apsaugos sistemos objektų, nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių, branduolinės energetikos objektų. Įstatyme nurodyti minimalūs atstumai nuo institucijų ir įstaigų pastatų ir objektų yra laikytini pakankamais užtikrinant, kad būtų apsaugotas institucijų ar įstaigų personalas bei turtas nuo galimų neramumų ir agresijos. Pagal Įstatymo 7 straipsnio 3 dalį ir dabar yra sudarytos teisinės prielaidos derinant pranešimus apie organizuojamus susirinkimus dalyvauti ir kitų suinteresuotų įstaigų atstovams, jeigu jie tokį poreikį išvelgia. Be to, praktikoje, vadovaujantis subsidiarumo principu, suderinus savivaldybės teritorijoje organizuojamą susirinkimą ir savivaldybės direktoriui pasirašius pranešimo apie organizuojamą susirinkimą suderinimą, apie tai informuojamos suinteresuotos institucijos ir įstaigos, tad teisė žinoti apie prie Seimo, Prezidentūros ar Vyriausybės planuojamą susirinkimą yra iš esmės užtikrinama.

Iš siūlomų Įstatymo 2 straipsnio 5 dalies ir 7 straipsnio 3 dalies nuostatų pakeitimų taip pat neaišku, kokios turėtų būti Seimo, Prezidento ir Vyriausybės kanceliarijų atstovų teisės, pareigos ir atsakomybė įgyvendinant įstatymą, nes viešosios tvarkos ir visuomenės saugumo užtikrinimas, nusikalstamų veikų ir kitų teisės pažeidimų prevencija, grėsmių vertinimas yra pagrindiniai policijos, o ne Seimo, Prezidento ar Vyriausybės kanceliarijų uždaviniai. Taigi Įstatymo projekte Nr. XIVP-766 numatytas valstybės valdžios institucijų kanceliarijų atstovų, kaip susirinkimo subjektų, privalomas dalyvavimas derinant pranešimus apie prie tų institucijų organizuojamus susirinkimus būtų labiau formalus, sukurtų papildomą administravimo našą, tačiau neleistų pasiekti aiškinamajame rašte nurodyto tikslo, nes šie atstovai negalėtų uždrausti piliečiams įgyvendinanti konstitucinę teisę į susirinkimų laisvę ir organizuoti prie tų institucijų taikių teisėtų susirinkimų.

2.2. Įstatymo projektu Nr. XIVP-819 siūloma atsisakyti nustatytos pranešimų apie organizuojamus susirinkimus derinimo procedūros. Siūlomi pakeitimai kelia pagrįstų abejonių dėl galimybės visapusiškai ir tinkamai įvertinti, ar planuojamas susirinkimas nekels grėsmės valstybės, visuomenės saugumui bei viešajai tvarkai, t. y. gali būti sunku įvertinti galimas rizikas ir jas valdyti. Pažymėtina, kad dėl įvairių situacijų taikūs susirinkimai ir mitingai neretai perauga į riaušes, todėl supaprastintos prašymų nagrinėjimo procedūros gali sudaryti prielaidas vykti įvairaus pobūdžio susirinkimams, kurių metu būtų sudėtinga užtikrinti tiek organizatorių, tiek dalyvių, tiek kitų asmenų saugumą. Be to, siūlomi pakeitimai iš esmės formuluojami ydingai, nes Įstatymo projekte Nr. XIVP-819 siūloma tiesiog nustatyti, kad pranešimas apie organizuojamą susirinkimą turi būti išnagrinėtas ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo jo gavimo, tačiau nenurodomos jokios su pranešimo nagrinėjimu susijusios pasekmės, nekalbama apie tai, koks sprendimas galėtų būti priimtas.

Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos, kuriai Lietuvos Respublikos Seimas pritarė 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimu Nr. XIV-72 „Dėl Aštuonioliktosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos“, 186 punkte nustatytas Vyriausybės siekis tęsti teisinio reguliavimo peržiūrą, atsisakant teismams nebūdingų funkcijų, plečiant ikiteisminį ginčų sprendimą ir skatinant mediaciją. Įgyvendinus Įstatymo projektu Nr. XIVP-819 siūlomas nuostatas, Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas turėtų nagrinėti net ir tokias bylas, kuriose ne nagrinėjamas kilęs ginčas, o sprendžiama dėl susirinkimų laisvės ribojimo. Šis Įstatymo projektu Nr. XIVP-819 siekiamas nustatyti teisinis reguliavimas nėra būdingas Lietuvos administracinei teisei. Atsižvelgiant į galiojantį teisinį reguliavimą, ABTĮ nustatyta tvarka yra tik patikrinamas institucijos priimto sprendimo ar veiksmų (neveikimo) teisėtumas, t. y. patį administracinio pobūdžio sprendimą priima ar atsisako priimti atitinkama valstybės ar savivaldybės institucija. Tokia sistema leidžia ginčus nagrinėti kokybiškai ir operatyviai, o priešinga sistema lemtų proaktyvų teismo vaidmenį, įsiterpiančią į patį sprendimų priėmimo procesą, – tai Lietuvos teisinei sistemai nėra būdinga. Tokių bylų nagrinėjimas taip pat nėra būdingas ABTĮ 21 straipsnyje apibrėžtai Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo kompetencijai. Taigi Įstatymo projekte Nr. XIVP-819 numatytų bylų nagrinėjimas vertintinas kaip teismams nebūdinga funkcija, kuri nebūtų susijusi su kokybišku ir operatyviu tarp proceso šalių kilusio ginčo išsprendimu, teismams suteiktais įgaliojimais vykdyti teisingumą.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2021 m. gruodžio 30 d. nutarime Nr. KT205-A-N16/2021 pažymėjo, kad „konstitucinė asmens teisė kreiptis į teismą, teismų instancinė sistema suponuoja tai, kad įstatymu turi būti nustatytas toks teisinis reguliavimas, kad bendrosios kompetencijos ar pagal Konstitucijos 111 straipsnio 2 dalį įsteigto

specializuoto pirmosios instancijos teismo baigiamąjį aktą būtų galima apskųsti bent vienos aukštesnės instancijos teismui (Konstitucinio Teismo 2006 m. sausio 16 d., 2006 m. kovo 28 d., 2006 m. rugsėjo 21 d., 2006 m. lapkričio 27 d., 2007 m. spalio 24 d. nutarimai)“. Tuo tarpu Įstatymo projektu Nr. XIVP-819 siekiama sukurti teisinės prielaidas klausimą dėl susirinkimų laisvės ribojimo nagrinėti tik vienos, t. y. aukščiausios instancijos teisme, nors šio projekto aiškinamajame rašte nėra nurodoma objektyvių aplinkybių, kurių pagrindu toks klausimo nagrinėjimas galėtų būti pateisinamas ar būtinas, o įprasta pranešimų, prašymų ar skundų nagrinėjimo administracine teiseną tvarka nėra pakankama. Nors ABTĮ yra nustatytos bylos, kurias Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas nagrinėja kaip vienintelę ir galutinę instanciją, tačiau tai yra išskirtinės, visai visuomenei svarbios bylos, kurių išsprendimas daro įtaką daugelio visuomenės narių teisėms ir pareigoms (pvz., bylos dėl norminių administracinių aktų, kuriuos priėmė centriniai valstybinio administravimo subjektai, teisėtumo ir pan.). Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projektu Nr. XIVP-819 siūlomas teisinis reguliavimas sukurtų prielaidas riboti asmens teisę į teisminę gynybą.

Ministras Pirmininkas

Vidaus reikalų ministras